

Po prvem dotiku skale nisem več spustila iz rok

Pogovor z Aleksandro Voglar

Aleksandra Voglar je alpinistka, alpinistična in športnoplezalna inštruktorica iz generacije, ki je največje uspehe dosegla v drugih polovici devetdesetih let prejšnjega in prvih letih tega stoletja. Plezala je športnoplezalne smeri do ocene 7c, dolge alpske smeri do težavnosti 7a in se udeležila več odprav v Yosemite, Mehiko, Peru in druga gorstva. Na zadnji, leta 2006 v pakistansko Himalajo, so skupaj s Tanjo Grmovšek in Tino Di Batista preplezale smer Eternal Flame (VI, 6c, A2, M5, 1000 m) na 6239 metrov visoki Trango Nameless Tower, kar je bil prvi vzpon ženske naveze na ta vrh.

Članica Posavskega alpinističnega kluba iz Krškega, ki letos praznuje 30-letnico delovanja, je bila med njegovimi ustanovnimi člani. Že šesto leto je tudi njegova predsednica, veliko časa pa posveča delu z mladimi športnimi plezalci. Kot ena najuspešnejših slovenskih alpinistk je svoje mesto dobila tudi na razstavi Slovenskega planinskega muzeja Korajža je ženskega spola.

Šhribi ste se prvič srečali že v osnovni šoli. Od kod veselje, glede na to, da ne prihajate iz gorskega okolja, ampak iz Krškega?

Ko sem prišla v prvi razred osnovne šole in so nam ponudili različne dejavnosti, je bil planinski krožek edini, kamor sem se prijavila. Vseh osem let sem bila zmagovalka krožka, ker sem se udeležila vseh izletov. Hodila sem tudi na planinske tabore, kjer so alpinisti, znanci mojih planinskih vodnikov, večkrat predavali. Slednji so sčasoma postali alpinisti in prepričali so me, naj pridem v alpinistično šolo. Še danes sem Gorazdu Pozveku hvaležna, da me je poklical v ta šport. Kajti odkar sem prvič prišla za skalo, je nisem več spustila iz rok.

Kaj vam daje tista skala pod rokami?

V gorah ni nikoli dolgčas. Tam so vedno dobra družba, zvesti prijatelji, narava ... Najbrž me je v osnovni šoli prav to pritegnilo. Še danes sem človek narave. Ko sem prišla prvič v domače plezališče Armeško in videla tisto pokončno steno, sem najprej vprašala: "Pa kam ste me vi pripeljali?" Seveda sem že prej hodila po zavarovanih plezalnih poteh, a ne takšnih. Vsi so mi rekli, naj splezam gor, pa sem bila prepričana, da se ne da. A so vztrajali, me spodbujali in sem šla. Med prvim poizkusom v smeri sem plezala gor in dol, vmes tudi visela kot nekakšna klobasa, a mi je le uspelo priplezati do vrha. Zdelo se mi je, da sem naredila nemogoče in odprla so se mi čisto nova obzorja. To je bilo v tretjem letniku gimnazije in od takrat sem vsak dan, petek in svetek, plezala. Moja gonilna sila

je bil Marč – Marjan Zver, s katerim sva prvo leto res dnevno obiskovala Armeško, kjer sem pridobila plezalno tehniko in moč.

Klasično vprašanje je, zakaj? Večina odgovori, da si takrat prisoten samo v tistem trenutku in nikjer drugje. Je tudi pri vas tako?

Mene je enostavno gnalo. Želela sem samo v hribe in plezati. Kar tresla sem se od navdušenja, ko sem našla koga, ki se je znal pogovarjati o smereh, ure in ure o določenem oprimku, o določenem gibu. Včasih sem se s kom samo zvečer slišala, se dogovorila o vzponu, zjutraj sva šla in se med vzponom niti pogovarjati ni bilo treba. Vse je potekalo samo od sebe, se čutilo, vedelo. S kom drugim pa je bilo zabavno, glasno, noro dobro.

Stalnih soplezalcev ni bilo veliko, čeprav sem plezala z veliko ljudmi. Prvi je bil klubski kolega Andrej Sotelšek. Z njim sem na začetku največ plezala in tudi

Aleksandra Voglar med plezanjem Chamoniskih špic, 2006
Arhiv Sandre Voglar

Odprava ZDA
in Mehika 1999,
Washington Column,
južna stena
Arhiv Sandre Voglar

plezalno napredovala. Potem pa sta prišla Tanja in Andrej Grmovšek. Z njima, predvsem s Tanjo, sva bili naveza, ki je ostala. Veliko sem plezala z Majo Lobnik, v klubu še z Matejem Zorkom.

Veliko ste plezali z ženskami. Kaj je drugače, ko sta v navezi dve ženski?

Plezalki morata biti enakovredni. Če se je treba zamenjati v vodstvu, morata biti obe enako sposobni, ne moreš se nasloniti samo na vodstvo ene. Plezanja smo se lotile natančno, pedantno, premišljeno. Pred vzponom smo si vzele več časa in ko smo si zadale kakšen težak cilj, smo ga vedno tudi uspešno dosegle – z veliko spodbude, sproščenosti, veselja in užitka. Mislim, da je prav to čar ženskega alpinizma. S Tanjo Grmovšek sva bili res močna naveza. Njen stavek: "Sandra me nikoli ne bo pustila na cedilu," mi veliko pomeni in je dejansko postal stavek mojega načina življenja.

Je potrebno več dokazovanja, ko ženska pleza z moškim?

Nikoli nisem čutila, da bi me gledali drugače, ker sem ženska. Plezali smo dokaj enakovredno. Nekoč sem plezala s starejšim vrhunskim alpinistom in pohvalil me je, da znam dobro plezati in da hkrati nisem tekmovalna. Ni čutil, da bi se moral ob meni dokazovati kot pogosto v moških navezah. To mi je dalo misliti in bilo spodbuda za naprej. Ko smo se punce na odpravi v Pakistanu odločile za težjo smer, kot smo jo name-ravale prvotno splezati, smo na poti v steno srečale navezo, ki se je vračala iz naše načrtovane smeri. Fanta sta rekla, da so vse počti zaledenele in da jima ni uspelo. A me smo jo splezale in njima ni bilo jasno, kako je ženskam uspelo. Zakaj? V bazi med pripra-vami smo se res potrudile, dobro pogovorile in do-govorile. Bile smo osredotočene, si razdelile naloge. Detalji, kot je ta, da smo s sabo vzele le ene plezalnike, ki so bili vsem trem prav, so lahko ključni. Mene so malo tiščali, Tini (Di Batista, op. p.) so bili prav, Tanji (Grmovšek, op. p.) so bili malce preveliki. Enako je bilo z zimskimi čevlji. Natančno smo vedele, koliko opreme in hrane potrebujemo. Res smo se zelo dobro pripravile in organizirale. Mislim, da je bil to vedno ključ vseh mojih uspešnih vzponov.

Udeležili ste se kar nekaj odprav. Najprej ste šli leta 1997 v Yosemite, v ZDA.

Na prvo odpravo sva šla skupaj z Andrejem Sotelškom, takrat že v navezi tudi z Andrejem Grmovškom in Igorjem Čorkom iz Varaždina. Poznali smo se namreč iz plezališč. Šli smo v Yosemite in obiskali še ogromno plezališč v Kaliforniji, vse do Utaha. Takrat si še nisem drznila iti v El Capitan in sem se še privajala na tiste počti. Zelo dobro smo se jih naučili plezati, se navdušili nad ameriško skalo, tako nad granitom kot peščenjakom, in nad ameriškim načinom življenja. Zato smo si to želeli ponoviti.

Leta 1999 smo šli z Andrejem in Tanjo Grmovšek, takrat še Rojs, ter Andrejem Sotelškom še enkrat v Yosemite in v Mehiko, v El Potrero Chico. S Tanjo sva želeli splezati Nos v El Capitanu, fanta pa prosto ponoviti smer Free Rider. Bili sva še druga slovenska ženska naveza v El Capitanu, in kar drzni, saj prej še nikoli nisva tehnično plezali. Najprej sva zmoгли eno krajšo smer, ko sva v nekaj raztežajih poskusili, kako je tehnično plezati s *frendi*, bivakirati v steni, za sabo vleči *prasio* ... Hitro sva se priučili, zato sva se lahko odpravili v Nos. Ko sva v tisto *prasio* nabasali vse, kar sva potrebovali, je tehtala kar 60 kilogramov, Tanja pa jih je takrat imela le 48. Ona je morala plezati prvi raztežaj in jo potegniti za sabo. Ko se je *prasio* odmaknila od tal, sva bili res srečni, da se je odisejada lahko začela. Odlično nama je šlo, uživali sva. V taki steni je ključna tekočina in s sabo sva med drugim vzeli tudi šest litrov pomarančnega soka. To je bila edina napaka, ki sva jo naredili v vsem obdobju, ko sva plezali skupaj. Tisti sok se je namreč v vročini skisal, midve pa sva ga drugi dan plezanja vseeno morali

popiti, saj bi nama v nadaljevanju lahko zmanjkalo prepotrebne pijače. Seveda so sledile prebavne težave in bilo je ogromno smeha, ko je za nama prišla moška španska naveza. Nameravali smo skupaj bivakirati, a je ob najinih izpuštih tako smrdelo, da sta fanta ob deseti uri zvečer v temi raje splezala še dva raztežaja, kot da bi spala zraven naju.

Takrat sva prvič poskusili tudi nihajno prečko. Vedeli sva, da moraš splezati do neke točke, pustiti gor varovalo, se spustiti dol in potem tekati po steni levo in desno ter uloviti sosednjo poč. Ta del sem prevzela jaz. Tanja si me med lovljenjem sosednje poč sploh ni upala gledati, meni pa jo je le uspelo ujeti. Njej sem prepustila kamine, ki so bili zame psihično pretežki. Stena levo, stena desno, plezaš samo na trenje. Razporedili sva si, kaj katera zmore, se odlično ujeli in po petih dneh stali na vrhu El Capitana.

Sledile so naslednje odprave, najprej v Peru leta 2001, 2002.

Znova sem šla z Andrejem in Tanjo. Želeli smo si v Cordillero Blanco, v steno El Sfinge. Cilj je bila ena prvenstvena smer in ponovitev več skalnih smeri. Andrej se je po preplezanih nekaj raztežajih nove smeri poškodoval, a ni dvomil, da sva sposobni nadaljevati sami, čeprav sva prvič plezali prvenstveno smer. Uspelo nama je najti ključ in preplezati spodnji, težji del. Do takrat si je Andrej že toliko opomogel, da smo zadnji dan skupaj vstopili v smer in splezali do vrha El Sfinge. Smer smo poimenovali Mecho Taq Inti? (800 m, 6c, A2+). Sama sem nato odšla z družbo, ki sem jo spoznala v Huarazu še na šesttisočak Artesonraju (TD+, 1100 m, 6025 m), onadva pa sta se vrnila pod steno in našo smer še prosto ponovila.

V Peru smo šli tudi leto pozneje s plezalci iz domačega kluba. Najprej smo za aklimatizacijo osvojili nekaj šesttisočakov. Takrat sem plezala z Mojco Žerjav. Najin cilj je bila severna stena Ranrapalce (North Spur, IV/III, 55/65°, 900 m, izstop na 6100 m). Prvič sem plezala v kombinirani smeri na taki višini in pod vrhom, na 6000 metrih, je bilo kar težko plezati štirico v skali, a je Mojca to suvereno zmogla, za njo pa tudi jaz.

Plezali ste med drugim tudi kombinirane smeri v francoskih Alpah, leta 1998 ste se z Moniko Kambič v Wallesu udeležili mednarodnega srečanja alpinistk sveta. Je bila na vašem seznamu želja tudi Himalaja?

Dolina Trango je bila ena od mojih plezalnih želja. Pol leta po prvem porodu, leta 2003, me je poklicala Monika in me vprašala, če greva skupaj tja. Takrat nisem bila ne fizično ne psihično pripravljena na takšno odpravo, a me je vseeno pregovorila. Med pripravi je tudi ona zanosila in na srečo sva takrat ostali doma. Želja se mi je uresničila leta 2006, ko sem bila članica številčne odprave v dolino Trango. Udeležile smo se jo tudi tri ženske, poleg mene še Tina Di Batista in Tanja Grmovšek. Nismo si zadali konkretnih ciljev. Ne bom pozabila besed izkušenega Silva

Kara, ki nam je mnogokrat rekel, da na odpravi nikoli ne smeš čakati samo na zadani cilj. Treba je izkoristiti čas in plezati tudi v okoliških stenah. Tako smo preplezale še dve lepi smeri. Za aklimatizacijsko turo smo izbrali Great Trango, za cilj pa Slovensko smer v Nameless Towerju. Vreme ni bilo idealno in čakali smo na trenutek, ko nam je meteorolog po satelitskem telefonu sporočil, da bo pet dni lepo. V steno smo šli

*Garda Peak, 6b,
Pakistan 2006
Arhiv Sandre Voglar*

*Sandra Voglar in Tanja Grmovšek pod El Capitanom
po preplezani smeri Nos, september 1999
Arhiv Sandre Voglar*

Tekmovanje v lednem plezanju, Mlačka 2008 Arhiv Sandre Voglar

Aleksandra Voglar in Romana Tomšič na vrhu Naranjo de Bulnes – Picos de Europa, julij 2023 Arhiv Sandre Voglar

vsi hkrati, a punce smo si premislile in se odločile za Eternal Flame, fantje pa v Slovensko. V steni smo bile tri dni. Prvi, kombinirani del skale in ledu, je plezala Tina, ki je bila takrat ena najboljših *miks* plezalk. Ker sva s Tanjo dobro obvladali granit in plezanje v počeh, je plezanje širših počí v srednjem delu prevzela Tanja, jaz pa zgornji del, kjer so bile ožje. Zadnjih sto višinskih metrov kombinacije ledu in skale je znova prevzela Tina. Devetega septembra, mislim, da je bila ura točno devet zvečer, smo stale na vrhu. Bile smo nepopisno vesele. Sama sem tudi zajokala, saj sem bila med nami edina že tudi mama; doma me je čakala družina. Bili so posebni občutki, da mi je uspelo, da so mi punce zaupale, da zmorem, da sem jim enakovredna, hkrati pa srečna, da se lahko ponosno vrnem domov k sinu Matiji in partnerju Martinu, ki me je vedno spodbujal pri mojih alpinističnih podvigih.

A vendarle se potem niste več udeleževali odprav?

Ne, bolj sem se usmerila v ledno plezanje in se preizkusila tudi v tekmovalnem lednem plezanju. Ves čas sem bila tudi trenerka mladih športnih plezalcev. Z njimi sem hodila na tekme, imeli smo plezalne tabore, skupne športnoplezalne in alpinistične ture, hkrati sem sodelovala tudi pri alpinističnih šolah, izvajala športnoplezalne šole za odrasle. Vseeno pa sem si želela še enega otroka in zato sem se morala malce umiriti, dati telesu čas za počitek in leta 2011 se je rodil drugi sin, Vili.

V pogovoru ste že večkrat omenili Posavski alpinistični klub. Pred kratkim ste praznovali tridesetletnico kluba. Od leta 2018 ste tudi njegova predsednica. Kako se je razvijal klub?

Šestnajstega septembra 2023 smo praznovali tridesetletnico kluba. Zaznamovali smo jo z lepo in bogato prireditvijo v krškem kulturnem domu. Leta 1993 sem bila med ustanovnimi člani, a sem bila takrat še zelo mlada. Naš cilj je bil razvijati alpinizem in športno plezanje. Organizirali smo alpinistične šole, tabore, odprave. Že leto pozneje smo imeli v Brestanici plezalno steno. Bila je med prvimi v Sloveniji. Za današnje razmere je zelo majhna, takrat pa je bila med najboljšimi. Takoj smo začeli z organiziranimi vadbami za mladino, se začeli udeleževati tekmovanj v državnem prvenstvu in tudi sami postali vsakoletni organizatorji tekm takratne vzhodne slovenske lige v športnem plezanju. Po alpinistični plati je bilo prvo desetletje res uspešno za klub. Odprave so se vrstile iz leta v leto. Člani Andrej Sotelšek in z njim v navezi sama, Matej Zorko, Bojan Kurinčič, Gorazd Pozvek in Nejc Pozvek smo se domov vračali z uspešnih odprav, s preplezanimi zanimivimi, velikokrat zahtevnimi cilji. Ob alpinističnih in tudi športnoplezalnih uspehih je v Posavju rastle tudi športnoplezalna infrastruktura. Poleg stene v Brestanici smo prišli do *bolder* stene v krškem mladinskem centru, pridobili smo tudi veliko plezalno in manjšo balvansko steno v Brežicah. Po zaslugi Andreja Sotelška smo opremili kar nekaj lokalnih plezališč. Redno smo vlagali čas in

energijo tudi v kadre. Pogoji za razvoj športnega plezanja so postali dobri in ob rednih vadbah, plezalnih izletih in šolah, taborih, je število članov hitro naraščalo. Danes smo že krepko presegli številko 300 in imamo podružnico še v Brežicah. Zame je kar častno in pogumno zastopati tako veliko število članov v domačem okolju. Plezanje je prišlo v marsikateri posavski dom kot zdrava oblika preživljanja prostega časa. Meni, učiteljici športa, trenerki športnega plezanja in alpinistični inštruktorici to veliko pomeni. Tudi v prihodnje se bom trudila prenašati svoje znanje in navdušenje nad plezanjem na nove generacije, tako na vadbah kot z zgodbami iz sten, klubskih taborov in plezalnih dnevnih izletov. Z zastavljenimi novimi cilji in idejami mlajše generacije aktivnih članov mislim, da nam v naslednjem desetletju ne bo zmanjkalo elana v teh novih, drugačnih časih.

Alpinistične šole pa v klubu nimate več?

Mislim, da smo jo organizirali pred tremi leti. Načelnik za alpinizem Matej Zorko je entuziast in s Petrom Sotelskom se trudita, vztrajata. A do naziva alpinist je dolga pot. Na tej poti naši pripravniki nekako omagajo. Iz Krškega je daleč do gora. Poštena 500-metrška ali daljše ture v Alpah velikokrat zahtevajo od nas celo dva dneva. To pa je današnjim generacijam skoraj nepojmljivo – celotna priprava na turo, njena izvedba in še plezanje v vodstvu. No, vsaj v naših koncih. Mislim, da se s podobnimi težavami ukvarjajo na veliko odsekih in klubih. Saj ne rečem, da ni zanimanja za alpinistično šolo, tudi vpis nazadnje ni bil zanemarljiv, do opravljenega izpita za pripravnika in uspešnega plezanja v vodstvu nam pa nekako ne uspe pripeljati novih interesentov. Srčno si želim, da v prihodnje najdemo tudi to pot, saj se skupnih mesečnih tur v domače gore in v različna pogorja Alp udeležuje veliko članov. Z dobrim in vztrajnim delom, veliko pozitivnosti, nam bo morda le uspelo. Vsekakor pa tudi s povezovanjem z drugimi klubi in novimi idejami.

Kakšno prihodnost pa potem ima alpinizem?

Gora in zanimivih vrhov je ogromno. Zato ima alpinizem pred sabo lepo prihodnost. Ciljev še dolgo ne bo zmanjkalo, sploh danes, ko se ti slika stene pripelje kar na ekran in lahko do neke mere že doma naštuđiraš določene linije. Sama v alpinizmu nikoli nisem iskala visokih vrhov. Vedno sem videla le stene – predvsem kopne, manj pa kombinirane. Višina gore mi ni bila tako pomembna, bolj lepota stene, njena kompleksnost in težavnost. Takih ciljev pa je na naši Zemljici še res veliko. Tudi v naših hribih so še stene, kjer je prostor za nove linije. Imamo kar veliko zelo dobrih alpinistov in alpinistk, ki plezajo res vrhunske stvari. Opažam pa, da so naše stene, razen najbolj razvpih, navkljub številnim alpinističnim šolam, dokaj malo obiskane oziroma prazne. Tu pa imamo alpinisti nalogo, da nekaj premaknemo. Tu je nova doba, čas za moderne pristope, primerne drugačnemu načinu in tempu življenja.

Na vrhu Great Trango Towerja, 6287 m, s Tino Di Batista in Tanjo Grmovšek, 2006
Arhiv Sandre Voglar

Kaj pa vaši načrti? Kakšne želje še imate?

Pripravljam se, in s tem seveda tudi člane kluba, da prepustim predsedništvo mlajšim. Mislim, da sem našla zelo dobrega naslednika za vodjo plezalnih vadb. Sama pa z veseljem svoje znanje predajam naprej. Trenutno vodim vadb za najmlajše, od četrtega leta dalje. To mi pomeni veselje, dobro voljo in plačilo z njihovim napredkom. A brez gora ne zmorem. Plezam ne več veliko, bolj iz užitka. Po zavarovanih poteh zelo rada v gore odpeljem tudi družino, v veliko veselje mi je hoditi po mirnejših poteh naših in evropskih gora. S sinom splezam tudi kakšno daljšo lažjo športno plezalno smer. Vsako leto organiziram vsaj dva plezalna tabora, ki imata res številno udeležbo. V prihodnje si želim tudi organizacij in vodenj manjših ekip v plezalno-pohodna območja po Evropi, kamor v svojem aktivnem času nisem uspela priti. Da zmorem in da so še takšni kotički, sem spoznala na lanski (2023) odpravi treh klubskih žensk v Picos de Europa. Plezale smo v Naranjo de Bulnes. Čudovita in zahtevna stena je bila eden od nekoč zastavljenih ciljev. Lani smo jo preplezale, a po lažji liniji, nato pa še prehodile Picoase ter opravile manjše trekinge ob čudoviti severni obali Španije. Dva tedna smo na potovanju preživele v kombiju in ob njem, v gorah pa kar pod milim nebom s polnimi nahrbtniki. To je to! ○

Na pohodu s
Plezalčki, maj 2023
Arhiv Sandre Voglar